

SYLABUS 1. PŘEDNÁŠKY Z INŽENÝRSKÉ GEODÉZIE

(Úvod, terminologie a značky v IG)

**3. ročník bakalářského studia
studijní program G
studijní obor G**

doc. Ing. Jaromír Procházka, CSc.

říjen 2015

1. ÚVOD

Pod pojmem „inženýrská geodézie“ se rozumí geodetické práce, spojené s plánováním, projektováním, vytyčováním, zaměřováním a sledováním stavebních objektů. Speciální geodetické práce se uplatňují při výstavbě přehrad, průmyslových závodů a jejich technologických zařízení, tepelných a jaderných elektráren, při bytové výstavbě a budování liniových staveb, tj. železnic, silnic, metra, včetně mostů a tunelů, vodohospodářských staveb apod. K zvládnutí těchto různorodých úkolů bylo nutno vytvořit nové specifické postupy, které vyžadují speciální přístroje, zařízení a pomůcky, ale i vyškolení specialistů. Tak vzniká v geodézii nové zaměření - inženýrská geodézie.

Obtížnost této disciplíny spočívá v tom, že se v ní vyžadují dobré znalosti odborných i přípravných předmětů. Znalost geodézie je samozřejmostí, klade se však důraz i na některé statě aplikované matematiky, teorie chyb a vyrovnávacího počtu, mapování a katastru nemovitostí. Je však potřebný alespoň všeobecný přehled základů jednotlivých stavebních oborů (geotechniky, pozemního, dopravního a vodohospodářského stavitelství, betonových, ocelových a dřevěných konstrukcí), ale též strojírenství, popř. dalších oborů kde inženýrská geodézie nachází uplatnění. Dochází ke sjednocení znalostí, které umožňuje tvůrčí rozvoj inženýrské geodézie.

1.1 HISTORIE VZNIKU INŽENÝRSKÉ GEODÉZIE

Po druhé světové válce došlo k rozvoji investiční činnosti. Rychlý vývoj techniky podmínil zprůmyslnění stavebnictví (tj. zvyšování podílu montáže, mechanizace a automatizace prací), ve strojírenství vyvolal konstruování velkorozměrných strojů a zařízení. Za těchto podmínek nebylo již možné tradičními metodami úspěšně plnit úkoly kladené na obecnou geodézii. Postupné zvyšování nároků na přesnost výroby dílců, realizaci konstrukcí apod. si vyžádalo zvýšení nároků na přesnost geodetických prací, úpravy používaných či vývoj nových měřických a výpočetních postupů včetně jejich teoretického prověřování a objektivního hodnocení dosažených výsledků měření. To vedlo, jak již bylo řečeno v úvodu, ke vzniku inženýrské geodézie.

Začátkem padesátých let byl zaveden do výuky geodézie nový předmět, nejprve nazývaný inženýrsko průmyslovou geodézií, později pouze inženýrskou geodézií. Na ČVUT v Praze to bylo ve školním roce 1952/53. Prvním přednášejícím byl V.Krumphanzl, který byl v roce 1961 jmenován profesorem na Stavební fakultě v Praze. Během své pedagogické činnosti do roku 1972 vychoval v inženýrské geodézii řadu geodetů, kteří se výrazně uplatnili doma i v zahraničí. O další rozvoj inženýrské geodézie, především teoretických základů plánování a hodnocení přesnosti geodetických prací se významně zasloužili Z. Novák a O.Vosika, docenti Stavební fakulty ČVUT v Praze.

Náplň předmětu inženýrská geodézie bývá obvykle rozdělena do dvou částí.

První část obsahuje matematickou přípravu, formulování základních technologických otázek a navazuje na další předměty oboru geodézie. Jedná se zejména o otázky přesnosti metod a měřických postupů. První skripta byla vydána v roce 1956 na Zeměměřické fakultě ČVUT, s názvem Speciální geodézie I.

Druhá část pojednává o technologiích a aplikacích geodetických metod v různých inženýrských oborech, o souvisejících právních předpisech, normách apod. První publikace vyšla v roce 1959 s názvem Inženýrská geodézie.

Tento systém dělení je v publikacích zachován až do současnosti s tím, že druhý díl je doplněn o geodézii v podzemních prostorách. V roce 1966 byla skripta nahrazena učebnicí s názvem Inženýrská geodézie I – základy vytyčovací práce. V roce 1974 byla vydána učebnice Inženýrská geodézie II, která již byla doplněna o geodézii v podzemních prostorách a nahradila publikaci z roku 1959. Autorem uvedených publikací byl V.Krumphanzl a u poslední byl spoluautorem O.Michalčák. Autory, zatím posledního vydání, učebnice Inženýrská geodézie I (1985) a Inženýrská geodézie II (1990) byl kolektiv pedagogů ze Stavebních fakult v Praze, Brně a Bratislavě.

Až do roku 1964 neexistoval zvláštní předpis, který by řešil otázku geodetických prací, povinnosti a postavení geodeta v investiční výstavbě. Toho roku vydala Ústřední správa geodézie a kartografie směrnici o provádění geodetických prací pro účely investiční výstavby, která byla nahrazena vyhláškou č.10/1974 Sb., o geodetických pracích ve výstavbě. Tato vyhláška upravila činnost a vztahy účastníků výstavby při provádění geodetických prací ve výstavbě. Důležitým bodem bylo vytvoření funkce odpovědného geodeta (specialisty pro inženýrskou geodézii), jehož způsobilost pro plnění úkolů v investiční výstavbě prověřovala zkušební komise ČÚGK (Český úřad geodetický a kartografický). Tato vyhláška navazovala na zákon č.46/1971 Sb., o geodézii a kartografii, kde inženýrská geodézie je jmenována jako jedna ze čtyř základních geodetických činností. Dalším základním právním předpisem byl zákon č.50/1976 Sb. o územním plánování a stavebním pořádku (stavební zákon), na nějž navazovala vyhláška č.85/1976 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení a stavebním řádu, kde se některé paragrafy týkají geodézie.

Od 1.ledna 1995 platí zákon č.200/1994 Sb., o zeměměřictví, a navazující vyhláška č.31/1995 Sb., Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, kterou se provádí zákon č.200/1994 Sb. Touto vyhláškou se upravuje i zeměměřická činnost ve výstavbě. Ta musí respektovat též zákon č.183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a jeho prováděcí vyhlášky, v platném znění.

Potřebnou kvalitu prací by mělo zaručit dodržování ČSN (České státní normy). Tyto normy nejsou v současnosti závazné, jak tomu bylo v minulosti, pokud jejich dodržování není předepsáno vyššími právními předpisy. Závaznost ostatních norem vstupuje v platnost dohodou v hospodářské smlouvě. Respektování norem garantuje kvalitu a ve sporných případech jsou normy rozhodujícím kritériem.

Inženýrskou geodézii provozovala v Československu řada pracovišť. V roce 1954 došlo k soustředění zeměměřické služby a vytvořily se i rezortní podniky Geodézie, které vykonávaly geodetickou činnost regionálně v určitých oblastech republiky. V těchto podnicích se jedno oddělení zabývalo inženýrskou geodézií. Obdobná organizace byla ve VÚGTK (Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický), kde byly a jsou řešeny výzkumné úkoly a speciální práce v inženýrské geodézii. U velkých stavebních a projekčních podniků byla vytvořena samostatná geodetická pracoviště, která zajišťovala geodetickou činnost pro potřebu těchto podniků (Hydroprojekt, Konstruktiva apod.). Po roce 1989 došlo k transformaci národního hospodářství. Některé podniky zanikly, některé se rozdělily a přetvořily. Obdobně tomu bylo i u geodetických oddělení těchto podniků. Naopak se vytvořily soukromé firmy, z nichž některé se zabývají také inženýrskou geodézií.

Mimo uvedené organizace se inženýrskou geodézií zabývala ČSVTS - GK (Československá vědecko-technická společnost - geodézie a kartografie) svou odbornou skupinou 1701 (OS IG). Ta od roku 1954 pečuje o rozvoj geodetických prací v investiční výstavbě. Organizováním řady seminářů a konferencí pomáhá zkvalitnit praktickou i teoretickou úroveň geodetů. Od roku 1968 se konaly zhruba po 5 letech konference odpovědných geodetů, kde se hodnotila činnost za minulé období, rozšiřovaly nové poznatky, posuzovala účinnost platných předpisů a vyměňovaly zkušenosti mezi pracovníky. Po roce 1989 pokračuje v této činnosti pod Českým svazem geodetů a kartografů v rámci ČSVTS a nově byla vytvořena též Komora geodetů a kartografů (KGK).

V mezinárodním měřítku se naše inženýrská geodézie uplatňuje v FIG (Fédération Internationale des Géomètres). Členem této organizace bylo Československo od roku 1927. V roce 1965 byla vytvořena 6. komise FIG pro inženýrskou geodézii. Prvním prezidentem této komise byl prof.Mathias z TU Zürich. Největšího ocenění a uznání úrovně naší inženýrské geodézie se nám dostalo v roce 1968, když na XII. kongresu v Londýně byl pověřen řízením 6. komise prof.V.Krumphanzl pro období 1970 až 1972. Vytvořil strukturu této komise (tj. pracovní skupiny), která platí dodnes.

1.2 CÍLE INŽENÝRSKÉ GEODÉZIE

Cíle inženýrské geodézie udává nejvýstižněji definice pojmu "Inženýrská geodézie", uvedená v ČSN 73 0404 - Názvosloví inženýrské geodézie: "Je to část vědního oboru geodézie, používající obvyklé i speciální geodetické metody a postupy pro účely průzkumu, projektování, výstavby nebo montáže a při užívání stavebních objektů a technických zařízení".

Inženýrská geodézie se člení na tyto pracovní oblasti:

- **tematické mapování** ve velkých měřítkách pro technické účely, tj. tvorba účelových map jako např. TMM (technická mapa města), ZMZ (základní mapa závodu), ZMD (základní mapa dálnice), JŽM (jednotná železniční mapa) apod.,
- **tvorba mapových podkladů pro projektování**, tj. geodetické práce při zpracování podkladů, zejména doplňování výškopisu, hodnocení mapových a číselných podkladů, zajištění podkladů pro majetkoprávní uspořádání,
- **spolupráce při projektování**, tj. spolupráce při tvorbě vytyčovacích výkresů, koordinačních výkresů, výškových terénních úprav, podkladů pro geometrické uspořádání koleje apod.,
- **součinnost při realizaci stavby**, týká se vytyčování a ověřovacích měření stavby,
- **dokumentace skutečného provedení stavby**, tj. geodetické práce, které se týkají zaměření dokončené stavby na vytyčovací síť a zejména dokumentace podzemních vedení,
- **různá speciální měření**, jako měření posunů a přetvoření stavebních objektů a konstrukcí, měření ve strojírenství, tj. vytyčování a rektifikace různých rozměrných strojů a zařízení např. jeřábových drah, rotačních pecí apod.

Nároky na práce v inženýrské geodézii se stále zvyšují a geodet, který je na pracovišti mnohdy osamocen, může být postaven před úkoly, které není schopen řešit bez dalšího studia. Potom bude muset sáhnout po vhodné odborné literatuře.

2 TERMINOLOGIE A ZNAČKY V INŽENÝRSKÉ GEODÉZII

K snadnějšímu porozumění odborné domácí a zahraniční literatuře je nezbytně nutné sjednotit odborné termíny a jejich značky. Termíny musí mít přesně vymezený rozsah a obsah, což je jedním z úkolů technických norem. Tyto normy nejsou v současnosti závazné, jak tomu bylo v minulosti, ale pouze doporučené, pokud jejich dodržování není předepsáno vyššími právními předpisy nebo dohodou v hospodářské smlouvě. V rámci připojení České republiky k Evropské unii byl upraven proces tvorby technických norem a došlo k harmonizaci s mezinárodními a evropskými normami. Mezinárodní normy jsou vypracovány v rámci Mezinárodní organizace pro normalizaci (ISO). Jejím členem je i Česká republika, která je reprezentována Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví v Praze. Základní význam při budování jednotného evropského trhu mají Evropské normy (EN), které musí být zavedeny na národní úrovni a respektovány. Obecně dochází k propojování jednotlivých vědních oborů a tím i k nutnosti sjednocení terminologie a značek. Geodézie by měla respektovat především matematiku a fyziku, inženýrská geodézie dále stavebnictví a strojírenství. Je tedy nutné, aby zejména v oblasti hodnocení přesnosti se i obor geodézie v potřebné míře přizpůsobil těmto skutečnostem (např. matematické statistice).

Ve stavebnictví se používá řada termínů, které nejsou v geodézii běžné, ale pro geodeta spolupracujícího se stavaři jsou nezbytné. I když problematika přesnosti je shodná, existují rozdíly v tom, že předmětem hodnocení je pro stavaře stavební objekt (který se měří), zatímco pro geodeta je předmětem hodnocení proces měření. Dále existuje odlišný přístup k hodnocení systematické odchylky.

V geodézii se používá převážně tradičních značek a terminologie, což způsobuje potíže při spolupráci s odborníky jiného oboru a při mezinárodním styku. Vzhledem k převážnému

uplatnění inženýrské geodézie ve stavebnictví, přebírá inženýrská geodézie terminologii a značky předepsané ČSN ve stavebnictví. Tyto normy respektují normy ISO.

2.1 ZÁKLADNÍ TERMÍNY

Geometrický parametr (g.p.) - označuje se x a znamená ve stavebnictví úhel nebo délku. Týká se to i jejich modifikací, kterými jsou např. vodorovnost, svislost, výška apod. Geometrický parametr se vztahuje ke stavebnímu objektu nebo výrobku a je jím např. rozměr, tvar či svislost objektu nebo stavebního dílce.

Geometrická veličina (g.v.) - označuje se rovněž x a znamená v geodézii také úhel nebo délku, (je však zprostředkující veličinou pro určení polohy bodu ve zvolené souřadnicové soustavě). Vztahuje se k bodům, např. délka polygonové strany.

Obojí je pak **fyzikální veličina** a považuje se za náhodnou veličinu (n.v.). V inženýrské geodézii se délky vyjadřují v metrech (m) a dále v milimetrech (mm) atd., úhly se vyjadřují v gonech (gon) a dále v miligonech (mgon).

2.2 PARAMETRY A VELIČINY

Základní (nominální) hodnota g.p. - označuje se x_{nom} a znamená hodnotu stanovenou projektem (tedy hodnotu známou), k níž se ve stavebnictví vztahují veškeré odchylky.

Skutečná hodnota g.p. - označuje se x_i a znamená ve stavebnictví hodnotu zjištěnou měřením s určenou přesností (považuje se tedy za známou). Přesnost měření se volí taková, aby prakticky neovlivnila přesnost měřeného g.p. (zpravidla o řád přesnější).

Směrná hodnota g.p. - označuje se x_s a znamená hodnotu g.p. výrobku, stanovenou pro výchozí podmínky (např. určitou teplotu, vlhkost apod.).

Měřená hodnota g. v. - označuje se x_i a znamená hodnotu zjištěnou měřením.

Pravá hodnota g. v. - označuje se X a znamená (v geodézii skutečnou) hodnotu náhodné veličiny za daných podmínek v okamžiku měření (tato hodnota není známa).

Mezní hodnota g.p. - označuje se x_{min} , x_{max} a znamená hodnoty g.p. mezi nimiž s určenou pravděpodobností musí ležet jeho skutečná hodnota.

Tolerance - označuje se T a znamená absolutní hodnotu rozdílu mezních hodnot g.p.,

$$T = x_{max} - x_{min} . \quad (2.1)$$

Funkční g.p. - označuje se x_f a znamená g.p., rozhodující o funkční způsobilosti stavebního objektu. Jeho skutečná hodnota musí odpovídat funkčním požadavkům s požadovanou pravděpodobností. Charakteristika přesnosti funkčního parametru je zpravidla dána technickými požadavky norem a předpisů.

Technologický g.p. - označuje se x_t a znamená g.p. pro vytyčení, rozměření, osazení a výrobu stavebního dílce či stavební konstrukce.

Kritický funkční g.p. - znamená g.p. stavebního objektu (konstrukce), jehož skutečná hodnota musí být s požadovanou pravděpodobností dodržena navrženými technologickými procesy realizace, jejichž přesnost se musí předepsat.

2.3 CHARAKTERISTIKY PŘESNOSTI GEOMETRICKÉHO PARAMETRU A GEOMETRICKÉ VELIČINY

Přesnost g.p. a g.v. je charakterizována zejména odchylkami (chybami), popř. rozdíly.

Skutečná odchylka g.p. - označuje se δx_i a znamená rozdíl mezi skutečnou a základní hodnotou geometrického parametru $\delta x_i = x_i - x_{nom}$. (2.2)

Úplná (pravá) odchylka g. v. - označuje se δx_i a znamená rozdíl mezi pozorovanou (měřenou) hodnotou x_i a pravou hodnotou X

$$\delta x_i = x_i - X . \quad (2.3)$$

Náhodná odchylka g. v. - označuje se εx_i a znamená rozdíl mezi pozorovanou (měřenou) hodnotou x_i a střední hodnotou μ_x

$$\varepsilon x_i = x_i - \mu_x . \quad (2.4)$$

Systematická odchylka g.p. - označuje se c a znamená rozdíl mezi střední a základní hodnotou geometrického parametru $c = \mu_x - x_{nom}$.

$$(2.5)$$

Ve stavebnictví se systematická odchylka považuje za konstantní a její hodnota je známa.

Systematická odchylka g. v. - označuje se c a znamená rozdíl mezi střední hodnotou μ_x a pravou hodnotou X

$$c = \mu_x - X = \delta x_i - \varepsilon x_i . \quad (2.6)$$

Vzhledem k definici pravé hodnoty má systematická odchylka proměnnou velikost a není známa.

Horní mezní odchylka g.p. - označuje se δx_{sup} znamená rozdíl mezi horní mezní a základní hodnotou g.p.

$$\delta x_{sup} = x_{max} - x_{nom} . \quad (2.7)$$

Dolní mezní odchylka g.p. - označuje se δx_{inf} a znamená rozdíl mezi dolní mezní a základní hodnotou g.p.

$$\delta x_{inf} = x_{min} - x_{nom} . \quad (2.8)$$

Ve stavebnictví nemusí být velikost obou mezních odchylek stejná, tak jak se používá v geodézii. Závisí to na systematické odchylce. Pokud není splněna podmínka rovnosti obou mezních odchylek, vytyčuje se střed tolerančního intervalu.

Ve strojírenství musí skutečná hodnota g.p. x_i vyhovovat vztahu

$$x_{min} + \delta x_M \leq x_i \leq x_{max} - \delta x_M . \quad (2.9)$$

Mezní odchylka měření (kontrolního měření) g.v. - označuje se δx_M a znamená součin koeficientu spolehlivosti a směrodatné úplné odchylky (ta má náhodnou a systematickou složku)

$$\delta x_M = u_p \cdot \sigma_u . \quad (2.10)$$

Vztah (2.10) platí pro mezní odchylku měření, vytyčování i kontrolního měření g.v.. Jedná se o mezní úplnou odchylku. Mezní vytyčovací odchylka se značí δx_{Mv} .

Mezní rozdíl g.v. - označuje se Δx_M a znamená mezní odchylku rozdílu dvojice měřených hodnot

$$\Delta x_M = u_p \cdot \sigma_0 \cdot \sqrt{2} . \quad (2.11)$$

Inherentní odchylka g.p. - bez předepsaného označení a znamená trvalou nebo vratnou změnu g.p. výrobku nebo konstrukce, způsobenou fyzikálními nebo chemickými příčinami (vzniká zejména změnou teploty).

Odchylka polohy bodu - označuje se δp_i a znamená vektor skutečné polohy bodu s počátkem v základní poloze bodu, jehož složky se označují δx_i , δy_i .

Poznámka:

Pokud jde o konkrétní veličinu, nahrazuje se písmeno „x“ symbolem konkrétní veličiny (např. d pro délku, ω pro úhel apod.) a u všech druhů odchylek se umísťuje v následujícím textu do indexu, jak je v geodézii obvyklé. Tedy např. δ_ω místo $\delta\omega$, jak by odpovídalo značení podle ČSN. Jedná-li se o veličinu obecně, je v dalším textu použito u odchylek zkráceného označení s vypuštěním písmene „x“. Tedy např. δ místo δx .

2.4 STATISTICKÉ CHARAKTERISTIKY PŘESNOSTI

Střední hodnota n. v. - označuje se $E(x)$ nebo μ_x a je parametrem polohy všech možných

hodnot náhodné veličiny (základní soubor). Pro normální rozdělení je vhodné používat μ_x , pro ostatní rozdělení $E(x)$.

Směrodatná odchylka n. v. - označuje se σ_x nebo lépe σ a je parametrem rozptýlení základního souboru hodnot náhodné veličiny. Je to odmocnina ze středního čtverce všech možných hodnot odchylek. Platí jak pro náhodné odchylky (chyby) ε , tak pro opravy v (pro $n \rightarrow \infty$).

Existují další možnosti, kde v indexu je zkrácené označení hodnocené veličiny :

Směrodatná jednotková odchylka - σ_0

Směrodatná příčná odchylka σ_q

Směrodatná podélná odchylka - σ_l

Směrodatná souřadnicová odchylka - σ_{xy}

Směrodatná odchylka v souřadnici x - σ_x

Směrodatná náhodná odchylka - σ_n

Směrodatná systematická odchylka - σ_c

Směrodatná úplná odchylka - σ_u a vypočte se ze vztahu:

$$\sigma_u = \sqrt{\sigma_n^2 + \sigma_c^2} . \quad (2.12)$$

Výběrový průměr n.v. - označuje se $\bar{x}$ a je charakteristikou polohy výběru ze základního souboru o rozsahu n hodnot

$$\bar{x} = (\sum_{i=1}^n x_i) / n . \quad (2.13)$$

Výběrová směrodatná odchylka n.v. - označuje se s_x a je charakteristikou rozptýlení hodnot výběru o rozsahu n ze základního souboru. Charakterizuje přesnost jedné hodnoty (jednoho měření). Platí jak pro náhodné odchylky ε_i , tak pro opravy $v_i = x_i - \bar{x}$:

$$s_x = \sqrt{\frac{(\sum_{i=1}^n \varepsilon_i^2)}{n}} , \quad s_x = \sqrt{\frac{(\sum_{i=1}^n v_i^2)}{n-1}} . \quad (2.14)$$

Výběrová směrodatná odchylka průměru n.v. - označuje se $s_{\bar{x}}$ a charakterizuje přesnost výběrového průměru n.v.. Vypočte se ze vzorce:

$$s_{\bar{x}} = s_x / \sqrt{n} . \quad (2.15)$$

Mezní výběrová směrodatná odchylka - označuje se s_M a používá se k testování výběrové směrodatné odchylky. Je to mezní hodnota, kterou výběrová směrodatná odchylka nesmí překročit. Počítá se ze vzorce:

$$s_M = \sigma \cdot \left(1 + \sqrt{\frac{2}{n}} \right) . \quad (2.16)$$

kde n' je počet nadbytečných měření.

Hodnota normované normální n. v. (v geodézii koeficient spolehlivosti) - označuje se u_p .

Ve stavebnictví se u_p volí tak, aby pravděpodobnost výskytu skutečných hodnot g.p., v mezích tolerančního intervalu, byla 0,9. Tomu odpovídá hodnota $u_p \approx 1,645$.

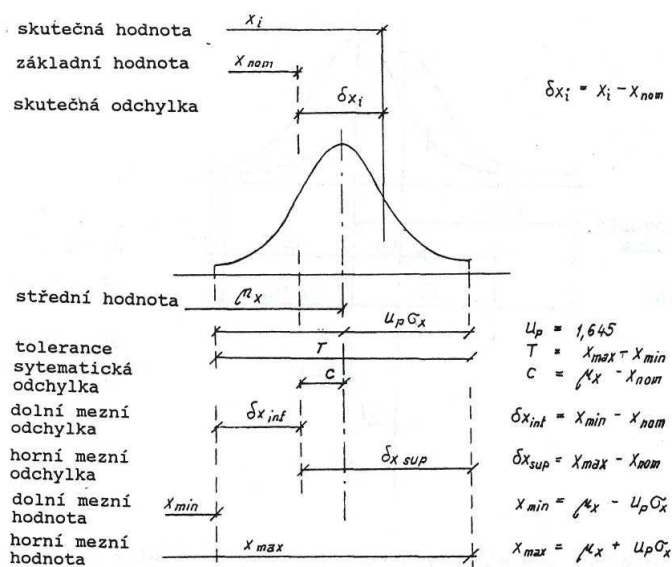
V geodézii se volí $u_p = 2$ až 3 , podle významu měření, možnosti výskytu systematických odchylek a způsobu kontroly měření.

Hladina významnosti - označuje se α a je to pravděpodobnost (riziko) překročení intervalu spolehlivosti.

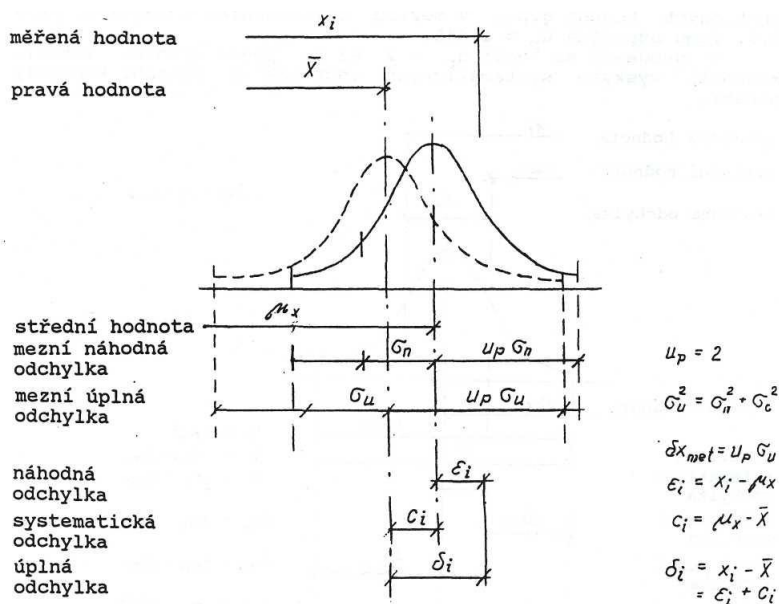
Hladina spolehlivosti - udává ji vztah $(1 - \alpha) = P$ a je to pravděpodobnost, že nebude překročen interval spolehlivosti.

Kritická hodnota n.v. - označuje se $u_{\alpha,n}$ a je to mez, která může být překročena jen s velmi malou pravděpodobností α . Používá se při testu odlehklých hodnot.

Na obr. 2.1 a obr. 2.2 jsou na str. 8 graficky znázorněny parametry a veličiny, charakteristiky přesnosti g.p. a g.v. a statistické charakteristiky přesnosti používané ve stavebnictví a v geodézii. Z těchto obrázků je patrný i různý způsob interpretace systematické odchylky.

Obr.2.1 Označení geometrických parametrů, charakteristik přesnosti a statistických charakteristik přesnosti **ve stavebnictví**

Obr.2.2 Označení geometrických veličin, charakteristik přesnosti a statistických charakteristik přesnosti **v geodézii**

K sestavení této i dalších kapitol bylo použito především skript „Novák,Z.-Procházka,J.: Inženýrská geodézie 10, Praha 2006, 181 s.“ a celé řady norem, které jsou vydávány v posledních letech a odpovídají mezinárodnímu standardu.

Poznámka:

Norma, které se používá v geodézii - Značky veličin v geodézii a kartografii], je z roku 2006.